

Kittilän kunta
Valtatie 15
99100 Kittilä
kirjaamo@kittila.fi

LAUSUNTO

5.4.2019

Saapunut sähköpostilla

5 1 4 20 19

Nro 45/10.02.03/2016

Dnro 147/2019

Asia: Paliskuntain yhdistyksen lausunto ranta-asemakaavasta

Viite: Lausuntopyyntö 19.3.2019

OUNASLOHEN RANTA-ASEMAKAAVA

Kittilän kunta pyytää Paliskuntain yhdistyksen lausuntoa Ounaslohen ranta-asemakaavasta. Kaavalla ollaan osoittamassa loma-asuntokortteleita useisiin kohtiin Ounasjoen varrelle ja Ali-Pirttijärven rannalle.

Kaava-alue sijoittuu Kyrön paliskunnan alueelle. Kyrön paliskunnan poronhoito perustuu porojen vapaaseen laiduntamiseen luontaisen laidunkiertonsa mukaisesti. Paliskunnan suurin sallittu poromäärä on 3500 ja poronmistajia on 90. Porotalous on merkittävä elinkeino Kittilän kunnassa. Poronhoito on merkittävä sidostoimiala alati kasvavalle matkailulle ja se työllistää kunnassa merkittävästi myös lihan jalostuksen kautta. Pääosa tuotetusta lihasta jalostetaan paikallisesti ja myydään suoraan asiakkaille ja alueen ravintoloille. Poronhoitajat pitävät sivukylät asuttuina ja elinvoimaisina ja ovat investoineet huomattavasti elinkeinonsa kehittämiseen.

Poronhoitolaki ja muu kaavoitusta ohjaava lainsäädäntö

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto koko poronhoitoalueella. Poronhoitolaki (848/1990) (PHL) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon poronhoitoalueella toimittaessa. Poronhoitolaki turvaa elinkeinon aseman ja säättää poronhoidolle sen perusedellytyksen, vapaan laidunnusoikeuden (PHL 3 §): ”Poronhoitoa saadaan tässä laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallinto-oikeudesta riippumatta.” Se tarkoittaa poroille oikeutta ottaa ravintonsa vapaasti luonnosta, muutamien poikkeuksin. Poronhoitolaissa määritellyt rajoitukset tarkoittavat, että porot eivät saa aiheuttaa vahinkoa saamelaisalueen eteläpuolella vakinaisesti asuttujen talojen piha-alueissa tai viljelyksillä (PHL 31 §). Tämä tarkoittaa paliskunnalle vahinkojen estämis- tai aitaamisvelvollisuutta (PHL 32 §). Mikäli vahinkoja aiheutuu, on paliskunnalla korvausvelvollisuus (PHL 34 §). Loma-asuntojen pihot PHL 31, 32 ja 34 § eivät koske.

Kyrön paliskunta sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella. Alueella olevaa valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Maan luovuttaminen tai vuokraaminen tällä alueella saa tapahtua vain sillä ehdolla, että maanomistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamista vahingoista (PHL 2 §). Näitä valtionmaista luovutettuja alueita tietyllä tavalla on kaava-alueella.

Poronhoitolain ja muun lainsäädännön lisäksi poronhoitoa turvataan myös muuten, esimerkiksi kaavoilla. Tunturi-Lapin maakuntakaavan yleismääräyksissä määrätään: ”Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset *toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava*. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa *on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet* ja valtion maiden osalta on neuvoteltava asian osaisen paliskunnan kanssa.” Yleismääräys ohjaa kaikkea alempiasteista suunnittelua.

Kaavan vaikutukset poronhoidolle

Kyrön paliskunnan toiminta-alueet suhteessa Ounaslohen ranta-asemakaavan kortteleihin 21 ja 23 on esitetty liitteessä. Ounaslohen ranta-asemakaavan korttelit 21 (3 tonttia) ja 23 (4 tonttia) sijoittuvat Kyrön paliskunnan toiminnan kannalta (kriittisen) tärkeille alueille, jotka on maakuntakaavan ohjauksen mukaisesti *otettava huomioon* kaavaa laadittaessa.

Paliskunnan pääerotusaita, Puksuvaara, sijoittuu valtion maille, kaavan lähialueelle. Paliskunta käyttää sitä vasanmerkinnässä ja erotuksissa. Vuosittain 90 % paliskunnan poroista käsitellään aidassa. Erotuksiin ja vasanmerkintään viemiseksi porot uitetaan Telanivan kohdalta (kortteli 23) joen yli ja kuljetetaan laidunkiertaidan viertä, osoitettujen tonttien läpi, Puksuvaaran erotusaitaan. Erotusaidasta talvilaitumille vietäessä porot uitetaan Puksukoskesta yli (kortteli 21). Paliskunta käyttää ainoastaan näitä kahta paikkaa porojen uittamiseen Ounasjoen yli, sillä ne ovat luontaisia, loivarinteisiä kohtia, mistä porot voivat turvallisesti mennä yli pienten vajojen kanssa. Joen ylityskohdat on todettu hyviksi ja toimiviksi vuosikymmeniä sitten. Ohjausaidat ovat olleet paikalla noin neljäkymmentä vuotta ja porot ovat ylittäneet joen samalta kohdalta sitäkin kauemmin. Poronhoidon toiminta perustuu porojen luontaisen käytäytymisen ohjaamiseen. Poroja on mahdotonta kuljettaa joen yli kohdasta, jota ne eivät luontaisesti käytä joenylitykseen. Kaavassa tontit on osoitettu juuri niille paikoille, joista porot ylittävät joen (liite). Poroja kulkee joen yli kerralla satoja, jopa tuhat. Häiriön ja esteiden vuoksi poroja ei olisi mahdollista kuljettaa enää joen yli.

Porojen kulkua ja kuljettamista ohjaamaan on rakennettu laidunkierro- ja siula-aitoja. Paliskunnan toiminta huomattavine aitainvestointeineen on rakennettu joenylityspaikat huomioiden. Mikäli kyseisiä paikkoja ei voi enää käyttää joen ylitykseen, aiheutuu tästä paliskunnan toiminnalle kohtuutonta haittaa.

Koska kaavassa ei lainkaan huomioida paliskunnan toiminnan kannalta tärkeitä alueita, kaavan laadinnassa ei näin ollen myöskään ole turvattu Kyrön paliskunnan toiminta- ja kehittämisedellytyksiä voimassa olevan maakuntakaavan ohjauksen mukaisesti. Kaavalla käytännössä estettäisiin Kyrön paliskunnan toiminta nykyisessä muodossaan. Tällöin kaavalla aiheutetaan huomattavaa haittaa poronhoidolle ja haitta ulottuu myös kaavan ulkopuolisille valtion maille. Tämä on poronhoitolain 2 § mukaan kielletty.

Kaavan sisältö ja kaavan laadinnan vaiheet

Kaavaselostus

Alkuperäisenä kaavan tavoitteena on ollut muun muassa, ettei sillä aiheuteta haittaa poronhoidolle (kaavaselostus, sivu 7). Kaavan tarkentuneissa tavoitteissa sanotaan, että porojen joenylityspaikka on otettu huomioon kaavassa. Tosiasiassa näin ei ole tehty, sillä tontit ovat edelleen porojen ja poronhoitajien kulkureitillä. Sen sijaan kaavaselostuksessa sanotaan, ettei (s. 36) kaava estä poroja kulkemasta muualta joen yli. Huomiotta jätetään se, ettei poroja ole mahdollista kuljettaa joen yli niille sopimattomilta paikoilta.

Kaavaneuvottelu

Kaavaneuvottelussa Lapin ELY-keskuksessa 11.10.2016 sovittiin, että kaavanlaatija järjestää Kyrön paliskunnan ja Paliskuntain yhdistyksen kanssa neuvottelun kaavasta. Neuvottelua pyydettiin sen vuoksi, että tonttien paikka olisi voitu sovittaa yhteen poronhoidon tarpeiden kanssa, jotta ne tulisivat turvatuksi. Neuvottelua ei ole järjestetty.

Kaavan laatija vastine

Kyrön paliskunta on lausunnossaan pyytänyt siirtämään tontit alueille, missä ne eivät aiheuta haittaa paliskunnalle. Kaavanlaatija katsoo vastineessaan, ettei kaava estä porojen joen ylittämistä muualta. Huomiotta jää se, että vaihtoehtoisia joenylityspaikkoja ei poroille kyseisellä alueella ole.

Maankäyttö- ja rakennuslain vastaisuus

Alueella voimassa olevan maakuntakaavan mukaan poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytykset on *turvattava* alempiasteisessa suunnittelussa. Tämä määräys koskee koko kaava-alueen suunnittelua, ei ainoastaan valtion maita. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL, 132/1999) 32 §:n mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa. Koska Ounaslohen ranta-asemakaavan osa-alueella 6 ja 7, joihin korttelit 21 ja 23 sijoittuvat, ei ole voimassa yleiskaavaa, koskee sen laatimista voimassa olevan maakuntakaavan ohjaus. **Ounaslohen ranta-asemakaava ei tällaisena noudata maakuntakaavan ohjausta poronhoidon turvaamisesta ja tärkeiden alueiden huomioon ottamisesta ja on sen vuoksi MRL 32 §:n vastainen.**

Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. -- Kaavan selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia (MRL 9 §). **Ounaslohen ranta-asemakaavassa ei ole selvitetty vaikutuksia Kyrön paliskunnan poronhoitoon sillä alueella, jolla paliskunnalle aiheutuu kaavasta**

vaikutuksia. Kaava ei perustu sen vaikutukset arvioivaan suunnitteluun. Kaava on MRL 9 §:n vastainen.

Kaavalla ei myöskään saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa maanomistajalle tai oikeudenhaltijalle (MRL 39 § ja 54 §). Kaavalla aiheutettaisiin kohtuutonta haittaa Kyrön paliskunnan poronhoito-oikeuden omaaville poronhoitajille. Kaava on siten myös MRL 39 §:n ja 54 §:n vastainen.

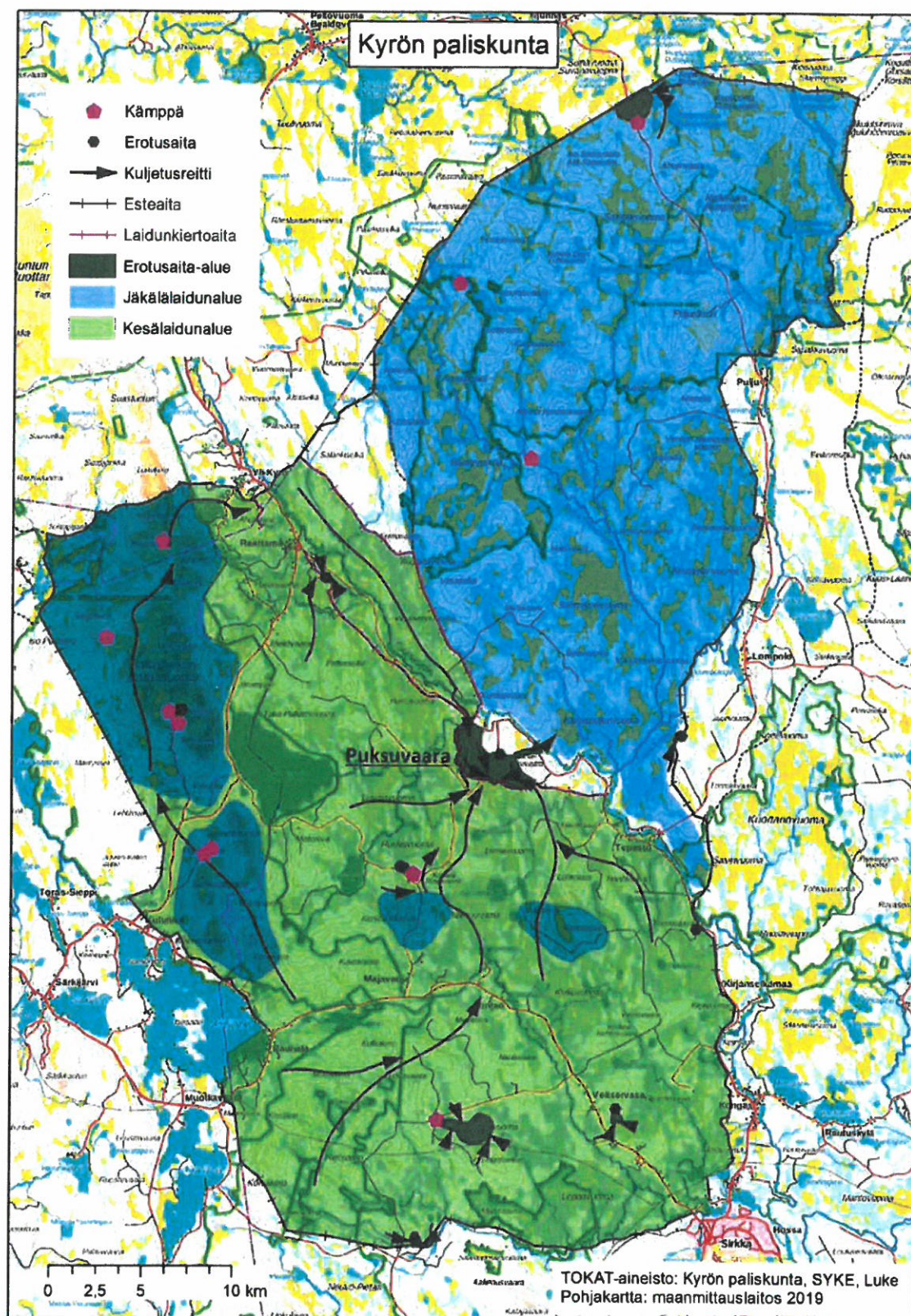
Paliskuntain yhdistys katsoo, että Ounaslohen ranta-asemakaavaa ei ole mahdollista hyväksyä kortteleiden 21 ja 23 osalta MRL:n vastaisena. Korttelit tulee poistaa tai siirtää rakennuspaikat alueelle, jolla ne eivät aiheuta kohtuutonta haittaa Kyrön paliskunnan poronhoidolle.

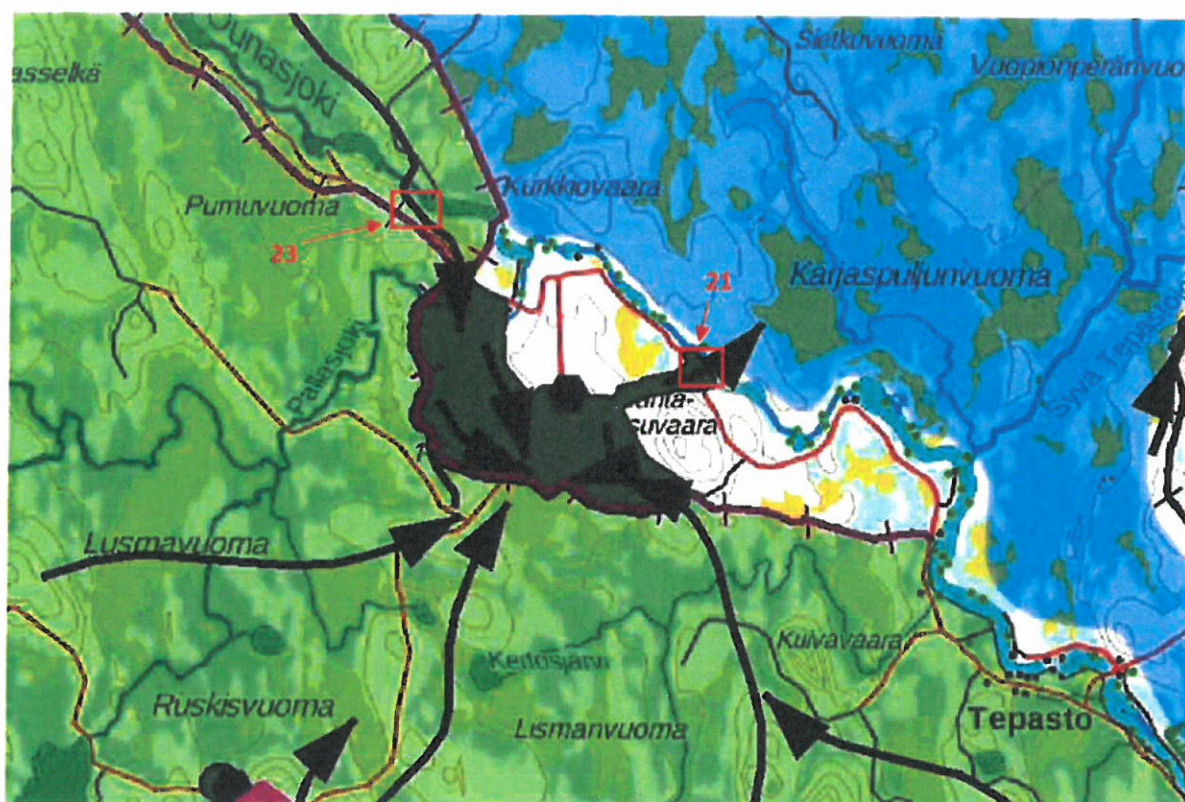
PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

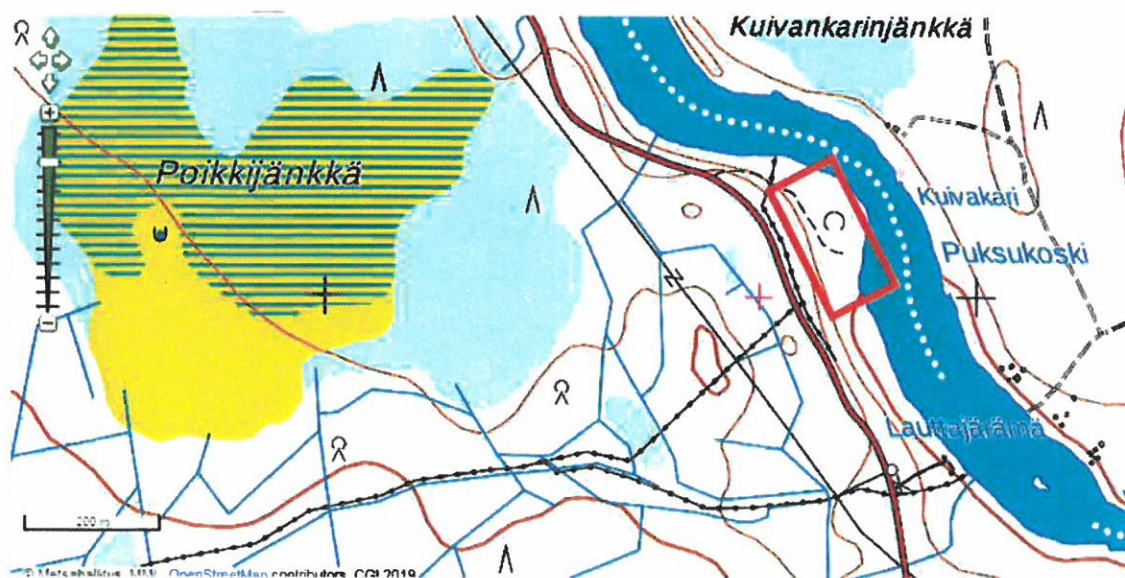
Liite **Kartat Kyrön paliskunnan toiminnasta suunnittelualueella.**

ma/ao

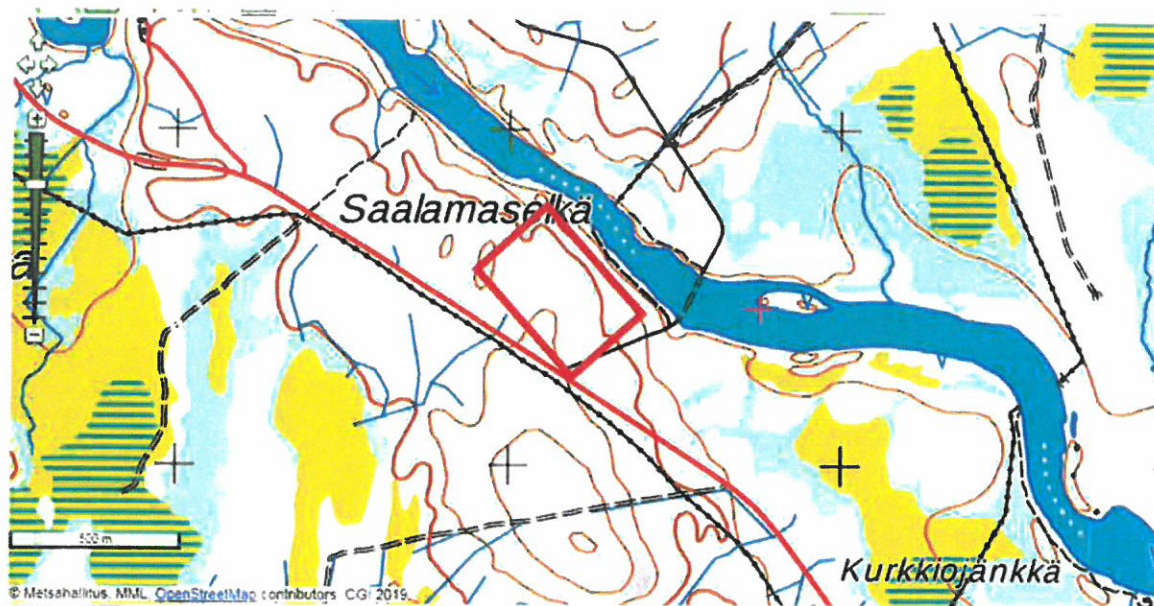

Kyrön paliskunnan pääerotusaidan, Puksuvaaran erotusaitapaikan (tumman vihreä alue) toiminta. Mustat nuolet kuvaavat porojen kuljetusreittejä. Korttelit 21 (Puksukoski) ja 23 (Telaniva) merkitty punaisella laatikolla.

Korttelin 21 (Puksukoski) kohta peruskartalla, porojen joenylitystä ohjaavat altarakenteet näkyvät palloviivalla. Porot uitetaan lännestä itään. Rantaan mennessä ne kulkevat tonttien poikki (Kartta: retkikartta.fi)

Korttelin 23 kohta (Telaniva) peruskartalla. Porot uitetaan pohjoispuolelta eteläpuolelle ja ne rantautuvat tonteille, josta ne kuljetetaan aidan laitaa pitkin kaakkoon, tonttien läpi kohti Puksuvaaran erotusaitaa. (Kartta: retkikartta.fi)

KITTELÄN KUNTA**OUNASLOHEN RANTA-ASEMAKAAVA**

Kittilän kunnanhallitus on päättänyt 12.3.2019 § 69, että ennen Ounaslohen ranta-asemakaavan hyväksymiskäsittelyä kunta pyytää Paliskuntain yhdistyksen lausunnon asiassa. Paliskuntain yhdistys on antanut 5.4.2019 lausunnon. Kaavan laatijana olen tehnyt vastineen annettuun lausuntoon.

Paliskuntain yhdistyksen lausunto (5.4.2019)**OUNASLOHEN RANTA-ASEMAKAAVA**

Kittilän kunta pyytää Paliskuntain yhdistyksen lausuntoa Ounaslohen ranta-asemakaavasta. Kaavalla ollaan osoittamassa loma-asuntokortteleita useisiin kohtiin Ounasjoen varrelle ja Ali-Pirttijärven rannalle.

Kaava-alue sijoittuu Kyrön paliskunnan alueelle. Kyrön paliskunnan poronhoito perustuu porojen vapaaseen laiduntamiseen luontaisen laidunkiertonsa mukaisesti. Paliskunnan suurin sallittu poromäärä on 3500 ja poronomistajia on 90. Porotalous on merkittävä elinkeino Kittilän kunnassa. Poronhoito on merkittävä sidostoimiala alati kasvavalle matkailulle ja se työllistää kunnassa merkittävästi myös lihan jalostuksen kautta. Pääosa tuotetusta lihasta jalostetaan paikallisesti ja myydään suoraan asiakkaille ja alueen ravintoloille. Poronhoitajat pitävät sivukylät asutuina ja elinvoimaisina ja ovat investoineet huomattavasti elinkeinonsa kehittämiseen.

Poronhoitolaki ja muu kaavoitusta ohjaava lainsäädäntö

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto koko poronhoitoalueella. Poronhoitolaki (848/1990) (PHL) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon poronhoitoalueella toimittaessa. Poronhoitolaki turvaa elinkeinon aseman ja säättää poronhoidolle sen perusedellytyksen, vapaan laidunnusoikeuden (PHL 3 §): "Poronhoitoa saadaan tässä laissa säädettyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta." Se tarkoittaa poroille oikeutta ottaa ravintonsa vapaasti luonnosta, muutamien poikkeuksin. Poronhoitolaissa määritellyt rajoitukset tarkoittavat, että porot eivät saa aiheuttaa vahinkoa saamelaisalueen eteläpuolella vakinaisesti asuttujen talojen pihapiireissä

tai viljelyksillä (PHL 31 §). Tämä tarkoittaa paliskunnalle vahinkojen es-tämis- tai aitaamisvelvollisuutta (PHL 32 §). Mikäli vahinkoja aiheutuu, on paliskunnalla korvausvelvollisuus (PHL 34 §). Loma-asuntojen pihoja PHL 31, 32 ja 34 § eivät koske.

Kyrön paliskunta sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alu-eella. Alueella olevaa valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että *siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle*. Maan luovuttaminen tai vuokraaminen tällä alueella saa tapahtua vain sillä ehdolla, että maan-omistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen ai-heuttamista vahingoista (PHL 2 §). Näitä valtion maista luovutettuja alu-eita tiettävästi on kaava-alueella.

Poronhoitolain ja muun lainsäädännön lisäksi poronhoitoa turvataan myös muuten, esimerkiksi kaavoilla. Tunturi-Lapin maakuntakaavan yleismää-räyksissä määrätään: "Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen aluei-denkäytölliset *toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava*. Poron-hoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa *on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet* ja valtion maiden osalta on neuvoteltava asian osaisen paliskunnan kanssa." Yleismääräys ohjaa kaikkea alempiasteista suunnittelua.

Vastine

- *Kaava-alue on yksityisessä omistuksessa, ja aihetta on jo käsitelty kaavanlaatijan vasti-neessa, joka annettiin kaavaehdotuksesta saatuihin Kyrön paliskunnan (3.4.2016) ja La-pin ELY-keskuksen (20.4.2016) lausuntoihin. Lausunnossaan Kyrön paliskunta vaati muutoksia tiettyihin osiin kaavaa. Lausunnossaan paliskunta ei ole huomionnut poronhoi-tolain 2 §:n 2 momentin ensimmäistä lausetta "Tähän lakiin liittyvässä kartassa olevan rajan pohjoispuolella sijaitsevat valtion maat muodostavat erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettun alueen." Koska kaava-alue ei ole valtion maata vaan yksityisessä omistuk-sessa, aluetta ei siten koske 2 §:n 2 momentin toinen lause "Tällä alueella olevaa maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle." Laissa ei myöskään ole yksityisen maanomistajan maaomaisuuden itsemääräämisoikeutta ra-joittavia kohtia.*
- *Kaavaselostuksessa (1.11) mainitaan kaavan vaikutuksissa, että Kaavan poronhoidolle aiheutuvat haitalliset vaikutukset on minimoitu siinä laajuudessa kuin yksityisessä omis-tuksessa olevalla maalla voidaan pitää kohtuullisena.*
- *Lapin liiton kaavaehdotusta koskevassa lausunnossa (30.3.2016) on todettu, ettei Ou-naslohen asemakaavaehdotus vaikeuta Tunturi-Lapin maakuntakaavan toteuttamista. Kaavaselostukseen on lisätty Tunturi-Lapin maakuntakaavassa kaava-alueen koskevat kaavamerkinnot ja -määräykset sekä ote kaavakartasta.*
- *Kaavatyön aikana tai muussakaan yhteydessä kaava-alueen maanomistaja ei ole esittä-nyt korvausvaatimusta porojen aiheuttamista vahingoista, eikä sellaisen esittämiselle liene olemassa edes lainmukaista perustetta.*

Kaavan vaikutukset poronhoidolle

Kyrön paliskunnan toiminta-alueet suhteessa Ounaslohen ranta-asema-kaavan kortteleihin 21 ja 23 on esitetty liitteessä. Ounaslohen ranta-asema-kaavan korttelit 21 (3 tonttia) ja 23 (4 tonttia) sijoittuvat Kyrön paliskunnan toiminnan kannalta (kriittisen) tärkeille alueille, jotka on maakuntakaavan ohjauksen mukaisesti *otettava huomioon* kaavaa laadittaessa.

Paliskunnan pääerotusaita, Puksuvaara, sijoittuu valtion maille, kaavan lähialueelle. Paliskunta käyttää sitä vasanmerkinnässä ja erotuksissa. Vuosittain 90 % paliskunnan poroista käsitellään aidassa. Erotuksiin ja vasanmerkintään viemiseksi porot uitetaan Telanivan kohdalta (kortteli 23) joen yli ja kuljetetaan laidunkiertaidan viera, osoitettujen tonttien läpi, Puksuvaaran erotusaitaan. Erotusaidasta talvilaitumille vietäessä porot uitetaan Puksukoskesta yli (kortteli 21). Paliskunta käyttää ainoastaan näitä kahta paikkaa porojen uittamiseen Ounasjoen yli, sillä ne ovat luontaisia, loivarinteisiä kohtia, mistä porot voivat turvallisesti mennä yli pienten vajojen kanssa. Joen ylityskohdat on todettu hyviksi ja toimiviksi vuosikymmeniä sitten. Ohjausaidat ovat olleet paikalla noin neljäkymmentä vuotta ja porot ovat ylittäneet joen samalta kohdalta sitäkin kauemmin. Poronhoidon toiminta perustuu porojen luontaisen käyttäytymisen ohjaamiseen. Poroja on mahdotonta kuljettaa joen yli kohdasta, jota ne eivät luontaisesti käytä joenylitykseen. Kaavassa tontit on osoitettu juuri niille paikoille, joista porot ylittävät joen (liite). Poroja kulkee joen yli kerralla satoja, jopa tuhat. Häiriön ja esteiden vuoksi poroja ei olisi mahdollista kuljettaa enää joen yli.

Porojen kulkua ja kuljettamista ohjaamaan on rakennettu laidunkierro- ja siula-aitoja. Paliskunnan toiminta huomattavine aita- ja erotusaitoineen on rakennettu joenylityspaikat huomioiden. Mikäli kyseisiä paikkoja ei voi enää käyttää joen ylitykseen, aiheutuu tästä paliskunnan toiminnalle kohtuutonta haittaa.

Koska kaavassa ei lainkaan huomioida paliskunnan toiminnan kannalta tärkeitä alueita, kaavan laadinnassa ei näin ollen myöskään ole turvattu Kyrön paliskunnan toiminta- ja kehittämisedellytyksiä voimassa olevan maakuntakaavan ohjauksen mukaisesti. Kaavalla käytännössä estettäisiin Kyrön paliskunnan toiminta nykyisessä muodossaan. Tällöin kaavalla aiheutetaan huomattavaa haittaa poronhoidolle ja haitta ulottuu myös kaavan ulkopuolisille valtion maille. Tämä on poronhoitolain 2 § mukaan kielletty.

Vastine

- *Poronhoitolaki tai muun lainsäädäntö ei tunne käsitettä "paliskunnan toiminta-alue". Oikea termi on "paliskunnan toimialue". Vaikka poronhoitoa saa lain mukaan harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallinto-oikeudesta riippumatta, laki ei mahdollista paliskunnalle muita lakeja laajempia oikeuksia hyödyntää yksityistä maa-aluetta toimialueellaan. Paliskunta ei siis ole yhteisö tai siihen rinnastettava toimielin, joka itsenäisesti*

voisi tehdä rajattomasti poronhoitoa koskevia päätöksiä toimialueellaan, varsinkaan sellaisia, joilla sivuutetaan muut erityislait, kuten maankäyttö- ja rakennuslaki ja kiinteistörekisterilaki.

- *Kaavassa osoitetut korttelien 21 ja 23 rakennuspaikat on kaavatyön aikana huolella valittu ja suunniteltu. Ks. myös vastine Lapin ELY-keskuksen lausuntoon (20.4.2019). Asianomaisiin kiinteistöihin ei kohdistu kiinteistörekisteriin merkittyjä rasitteita tai käyttöoikeuden rajoituksia, jotka tulisi erityisesti huomioida kaavoituksen yhteydessä poronhoitoa koskevin erityistoimenpiteinä. Toisin sanoen Kyrön paliskunnalla ei ole lakiin perustuvaa oikeutta hallita ja ylläpitää olemassa olevia tai rakentaa uusia aitarakenteita Ounaslohen ranta-asemakaava-alueella.*
- *Ranta-asemakaava ei muodosta estettä vaihtoehtoisille porojen joenylityspaikoille. Mikäli alueellinen poronhoito edellyttää porojen uittamista Ounasjoen yli, toiminnalle tulee mahdollisesti hakea vaihtoehtoisia ratkaisuja. Ratkaisut ovat uudistuksia vanhoille käytänteille.*
- *Tiedossa ei ole, että Kyrön paliskunnan porojen geeniperimässä olisi ”ohjelmoitu” ainoiksi joenylityspaikoiksi kortteleiden 21 ja 23 alueet.*
- *Ranta-asemakaavassa osoitetut rakennuspaikat (ml. korttelin 21 rakennuspaikat) on osoitettu maastollisesti parhaille rakennusalueille huomioiden kaava-alueella olevat luontoinventoinnissa havaitut luontoarvot, rakennuspaikkojen saavutettavuus sekä se, että rakennuspaikat eivät sijaitse tulvauhka-alueilla.*

Kaavan sisältö ja kaavan laadinnan vaiheet

Kaavaselostus

Alkuperäisenä kaavan tavoitteena on ollut muun muassa, ettei sillä aiheuteta haittaa poronhoidolle (kaavaselostus, sivu 7). Kaavan tarkentuneissa tavoitteissa sanotaan, että porojen joenylityspaikka on otettu huomioon kaavassa. Tosiasiassa näin ei ole tehty, sillä tontit ovat edelleen porojen ja poronhoitajien kulkureitillä. Sen sijaan kaavaselostuksessa sanotaan, ettei (s. 36) kaava estä poroja kulkemasta muualta joen yli. Huomiotta jätetään se, ettei poroja ole mahdollista kuljettaa joen yli niille sopimattomilta paikoilta.

Kaavaneuvottelu

Kaavaneuvottelussa Lapin ELY-keskuksessa 11.10.2016 sovittiin, että kaavanlaatija järjestää Kyrön paliskunnan ja Paliskuntain yhdistyksen kanssa neuvottelun kaavasta. Neuvottelua pyydettiin sen vuoksi, että tonttien paikka olisi voitu sovittaa yhteen poronhoidon tarpeiden kanssa, jotta ne tulisivat turvatuksi. Neuvottelua ei ole järjestetty.

Kaavanlaatijan vastine

Kyrön paliskunta on lausunnossaan pyytänyt siirtämään tontit alueille, missä ne eivät aiheuta haittaa paliskunnalle. Kaavanlaatija katsoo vastineessaan, ettei kaava estä porojen joen ylittämistä muualta. Huomiotta jää se, että vaihtoehtoisia joenylityspaikkoja ei poroille kyseisellä alueella ole.

Vastine

- *On luonnollista, että ranta-asemakaavan tavoitteet muuttuvat ja tarkentuvat kaavatyön aikana.*
 - *Poronhoidon, kuten muidenkin elinkeinojen, tulee sopeutua muuttuviin tilanteisiin. Jokaiseen yritystoimintaa sisältyy aina riskejä, joihin vaikuttamismahdollisuudet saattavat olla toiminnanharjoittajan (yrittäjän) näkökulmasta rajalliset. Kyrön paliskunnan toiminnalle muutoksia vaativa tilanne on ollut se, että Suomen valtio on myynyt maa-alueita yksityiselle noin 20 vuotta sitten. Kiistattakin on selvää, että poroisännillä on ollut riittävästi aikaa sopeuttaa yritystoimintansa muuttunutta tilannetta vastaavaksi.*
 - *Neuvottelun järjestämiselle ei nähty erityistä tarvetta maanomistajan suunnasta. Koska käytännössä kaavan laatija edustaa ranta-asemakaavan laadintaprosessissa maanomistajaa, voidaan katsoa, että eri näkökulmat ovat tulleet riittävässä laajuudessa kaikkien osapuolten tietoon.*
-

Maankäyttö- ja rakennuslain vastaisuus

Alueella voimassa olevan maakuntakaavan mukaan poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytykset on *turvattava* alempiasteisessa suunnittelussa. Tämä määräys koskee koko kaava-alueen suunnittelua, ei ainoastaan valtion maita. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL, 132/1999) 32 §:n mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa. Koska Ounaslohen ranta-asemakaavan osaluueella 6 ja 7, joihin korttelit 21 ja 23 sijoittuvat, ei ole voimassa yleiskaavaa, koskee sen laatimista voimassa olevan maakuntakaavan ohjaus. **Ounaslohen ranta-asemakaava ei tällaisena noudata maakuntakaavan ohjausta poronhoidon turvaamisesta ja tärkeiden alueiden huomioon ottamisesta ja on sen vuoksi MRL 32 §:n vastainen.**

Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. – Kaavan selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia (MRL 9 §). **Ounaslohen ranta-asemakaavassa ei ole selvitetty vaikutuksia Kyrön paliskunnan poronhoitoon sillä alueella, jolla paliskunnalle aiheutuu kaavasta vaikutuksia. Kaava ei perustu sen vaikutukset arvioivaan suunnitteluun. Kaava on MRL 9 §:n vastainen.**

Kaavalla ei myöskään saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa maanomistajalle tai oikeudenhaltijalle (MRL 39 § ja 54 §). **Kaavalla aiheutettaisiin kohtuutonta haittaa Kyrön paliskunnan poronhoito-oikeuden omaaville poron hoitajille. Kaava on siten myös MRL 39 §:n ja 54 §:n vastainen.**

Paliskuntain yhdistys katsoo, että Ounaslohen ranta-asemakaavaa ei ole mahdollista hyväksyä kortteleiden 21 ja 23 osalta MRL:n vastaisena. Korttelit tulee poistaa tai siirtää rakennuspaikat alueelle, jolla ne eivät aiheuta kohtuutonta haittaa Kyrön paliskunnan poronhoidolle.

Vastine

- *Koska Ounaslohen ranta-asemakaavan alue ei ole miltään osin valtion maata ja se ei ole näin ollen poronhoidolle tärkeä, alueen suunnittelu vähäisessä määrin loma-asumisen ei voi missään olosuhteissa aiheuttaa sellaista haittaa, joka voitaisiin tulkita maakuntakaavan suunnittelumääräyksissä todettuna poronhoitoon olennaisesti vaikuttavana. Vaikutukset ovat korkeintaan vähäisiä, ja nekin kohdistuvat kaava-alueen ulkopuolelle.*
- *Ounaslohen ranta-asemakaavan laadinnassa on huomioitu MRL 32 §:n sisältövaatimukset.*
- *Ounaslohen ranta-asemakaavan laadinnassa on selvitetty MRL 9 §:n edellyttämässä laajuudessa suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Kaavan mukainen rakentaminen luo työllistymismahdollisuuksia kunnan alueella. Uudet loma-asukkaat tulevat käyttämään kunnan alueella olevia elinkeinoelämän palveluita. Muutos lisää erityisesti Levin kesäkäyttöä ja monipuolistaa lomailua, joka on monelle pienemmälle kunnalle taloudellinen elinehto. Matkailun ja porotalouden yhteensovittaminen on mahdollista edelleenkin kaavan voimaantulon jälkeen.*
- *Kyrön paliskunta ei ole kaava-alueen oikeudenhaltija MRL 39 ja 54 §:ien tarkoittamassa laajuudessa. Pykälät eivät tule sovellettavaksi Ounaslohen ranta-asemakaavan lainmukaisuutta arvioitaessa.*

Turussa 9.5.2019

Nosto Consulting Oy

Pasi Lappalainen
toimitusjohtaja, dipl.ins.